

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

ÎN C H E I E R E

cu privire la inadmisibilitatea recursului depus de Partidul
Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”,

în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de
chemare în judecată depusă de Partidul Politic „Partidul
Socialiștilor din Republica Moldova” împotriva Comisiei
Electorale Centrale cu privire la anularea parțială a actului
administrativ,

împotriva hotărârii din 20 septembrie 2024 a Curții de Apel
Chișinău

*(Dosarul nr. 3ra-820/24
NR. PIGD 2-24104606-01-3ra-24092024)*

Inadmisibilitatea recursului care nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.245 ¹ din Codul administrativ.
--

Curtea de Apel Chișinău, jud. Gh. Mîra, Gr. Dașchevici, A. Bostan

25 septembrie 2024

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul depus de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Diana Stănilă,

Ion Malanciuc, *judcători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 17 septembrie 2024, Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” a sesizat Curtea de Apel Chișinău cu acțiunea în contencios administrativ electoral îndreptată împotriva Comisiei Electorale Centrale, prin care a solicitat: anularea pct. 31 din anexa Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 2866 din 14.09.2024 în partea „Total: 5”; anularea din partea motivată a Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 2866 din 14.09.2024, a textului „în ceea ce privește secțiile de votare propuse pentru a fi constituite în Federația Rusă, misiunea diplomatică din Moscova a informat că situația de securitate din Federația Rusă pe parcursul anului 2024 s-a înrăutățit semnificativ. Având în vedere riscurile existente, organizarea scrutinului în Federația Rusă necesită o realizare cu prudență sporită, iar locația amplasării secțiilor de votare urmează a fi selectată ținând cont de nivelul de securitate al sectorului pe aspecte de apărare antiaeriană și asigurare a ordinii publice. Drept excepție poate servi teritoriul misiunilor diplomatice, care nu au fost o țintă a unor atacuri și nici nu au existat incidente de securitate conexe în intervalul februarie 2022 - prezent.”; obligarea Comisiei Electorale Centrale să organizeze un număr corespunzător de secții de votare în Federația Rusă în cadrul referendumului republican constituțional și alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024 în baza criteriilor stabilite expres la art. 39 alin. (5) din Codul electoral, prin obligarea organizării secțiilor de votare suplimentare în Federația Rusă, cel puțin, după cum urmează: 2 secții de votare în or. Moscova (în afara secției consulară a Ambasadei) și 3 secții de votare în regiunea Moscovei în or. Domodedovo, or. Mîtișci și or. Odintovo.

2. În motivarea acțiunii înaintate reclamantul a indicat că, la data de 14 septembrie Comisia Electorală Centrală a adoptat Hotărârea nr. 2866 prin care a organizat secțiile de votare în străinătate, inclusiv pentru votul prin corespondență la referendumul republican constituțional și alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024. În urma examinării anexei la Hotărâre, s-a stabilit că în Federația Rusă pentru cetățenii Republicii Moldova vor fi deschise doar 5 secții de votare, în pofida numărului mare de înregistrări prealabile, conform datelor CEC – 8 236 în anul curent. Indică reclamantul că, cu hotărârea adoptată, în partea menționată, nu este de acord, din care considerente au sesizat instanța de contencios administrativ cu prezenta acțiune.

3. A subliniat reclamantul că, cetățeanul Republicii Moldova participă la alegeri prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Participarea la alegeri este liberă și benevolă. Nimeni nu este în drept să exercite presiuni asupra alegătorului cu scopul de a-l sili să participe sau să nu participe la alegeri, precum și asupra exprimării de către acesta a liberei sale voințe. Cetățenii Republicii Moldova care domiciliază în afara țării beneficiază de drepturi electorale depline în condițiile codului electoral. Guvernul Republicii Moldova, Comisia Electorală Centrală, misiunile diplomatice și oficiile consulare sunt obligate să creeze condiții pentru ca cetățenii să-și exercite liber drepturile lor electorale – în conformitate cu art. 2 din Codul electoral.

4. A relatat că, Comisia de la Veneția, în Codul de bună conduită în materie electorală, adoptat în cadrul celei de-a 52-a sesiune (Veneția, 18-19 octombrie 2002), a relevat următoarele: „Democrația este, la fel ca și drepturile omului și supremația dreptului, unul din cei trei piloni ai patrimoniului constituțional european, precum și ai Consiliului Europei. Ea nu poate fi concepută fără alegeri, respectând un anumit număr de principii considerate democratice.” Astfel, principiul egalității în cadrul desfășurării și organizării alegerilor se asigură prin acordarea tuturor alegătorilor a unor posibilități egale din punct de vedere juridic, începând cu înaintarea candidaților, participarea la campania electorală și votarea propriu-zisă. Acest principiu fiind unul fundamental și reglementat cât de cadrul normativ național, atât și internațional.

5. Cu referire la constituirea secțiilor de votare din străinătate, Codul electoral la art. 39 reglementează particularitățile constituirii și funcționării secțiilor de votare din străinătate și a birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate. Din conținutul art. 39 Cod electoral, se desprind următoarele principii de bază în ceea ce privește constituirea secțiilor de

votare: a). Ministerul Afacerilor Externe prezintă Comisiei aviz în ceea ce privește: 1. privind îndeplinirea condiției ce vizează obținerea acordului autorităților competente ale țării respective și 2. posibilitatea asigurării din punct de vedere tehnic și logistic a procesului de votare: b). Temeiul de bază pentru constituirea secțiilor de votare este: 1. dinamica participării alegătorilor la secțiile de votare din străinătate la ultimele 3 scrutine, 2. ținând cont complementar de datele înregistrării prealabile a cetățenilor Republicii Moldova aflați în străinătate și 3. informațiile prezentate de Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene cu privire la numărul și locul aflării cetățenilor Republicii Moldova în străinătate (colectate în baza evidenței consulare sau a altor date relevante).

6. În această ordine de idei, în actul administrativ emis, în partea pertinentă, Comisia a stabilit următoarele: „La data de 6 septembrie curent, în corespundere cu pct. 11 din regulament, procedura înregistrării prealabile pentru scrutinele din 20 octombrie 2024, s-a finalizat. Respectiv, conform situației la etapa de finalizare a înregistrării prealabile, sunt depuse 19709 cereri pentru votul în secțiile de votare din străinătate și 1997 înregistrări pentru votul prin corespondență la scrutinele din 20 octombrie 2024. În total, la data de 6 septembrie în aplicația „Înregistrarea Prealabilă” erau contabilizate 118613 cereri, inclusiv pentru scrutinele anterioare. Sub aspectul îndeplinirii condiției ce vizează obținerea acordului autorităților competente ale țărilor gazdă, ministerul aduce la cunoștință că autoritățile competente din toate țările unde urmează a fi constituite secții de votare au permis de principiu formarea acestora. În privința îndeplinirii condiției ce vizează posibilitatea asigurării din punct de vedere tehnic și logistic, precum și al securității a procesului de votare, se confirmă îndeplinirea acestei condiții pentru lista secțiilor de votare transmise de către Comisie spre avizare, cu următoarele propuneri, recomandări, riscuri și excepții. În ceea ce privește secțiile de votare propuse pentru a fi constituite în Federația Rusă, misiunea diplomatică din Moscova a informat că situația de securitate din Federația Rusă pe parcursul anului 2024 s-a înrăutățit semnificativ. Având în vedere riscurile existente, organizarea scrutinului în Federația Rusă necesită o realizare cu prudență sporită, iar locația amplasării secțiilor de votare urmează a fi selectată ținând cont de nivelul de securitate al sectorului pe aspecte de apărare antiaeriană și asigurare a ordinii publice. Drept excepție poate servi teritoriul misiunilor diplomatice, care nu au fost o țintă a unor atacuri și nici nu au existat incidente de securitate conexe în intervalul februarie 2022 - prezent.”.

7. Astfel, din informația prezentată, cu toate că cetățenii din Federația Rusă au efectuat cele mai multe înregistrări prealabile – 8 236 (practic

jumătate din numărul total de 21 682), în Federația Rusă s-a dispus deschiderea doar a 5 secții de votare, în comparație cu Italia în care vor fi organizate 60 de secții de votare, având la bază 2 495 de înregistrări, sau Germania – 26 de secții în baza a 1 993 înregistrări. Mai surprinzătoare este dinamica în cazul Belgiei – 4 secții în baza la 228 înregistrări sau Portugalia – 6 secții în baza 164 înregistrări.

8. A notat că, MAE în aviz a comunicat „Sub aspectul îndeplinirii condiției ce vizează obținerea acordului autorităților competente ale țărilor gazdă, ministerul aduce la cunoștință că autoritățile competente din toate țările unde urmează a fi constituite secții de votare au permis de principiu formarea acestora.” ca temei, Comisia a reținut informația prezentată, la fel, de MAE – „În privința îndeplinirii condiției ce vizează posibilitatea asigurării din punct de vedere tehnic și logistic, precum și al securității a procesului de votare” – cu toate că art. 39 alin. (4) Cod electoral MAE prezintă avizul ce vizează posibilitatea asigurării din punct de vedere tehnic și logistic, iar criteriul „securitatea a procesului de votare” – nu se regăsește în Cod.

9. Astfel, nu este clar, la care aspecte ale criteriului „securitatea procesului de votare” s-a referit autoritatea publică emitentă, odată ce nu este reglementată – la securitate fizică a cetățenilor sau la respectarea standardelor internaționale privind desfășurarea alegerilor libere și corecte (conceptul prevăzut de Legea nr. 109/2024). Din avizul prezentat de MAE se deduce că s-a luat în calcul securitate fizică a cetățenilor, or, cum se invocă de Minister – „situația de securitate din Federația Rusă pe parcursul anului 2024 s-a înrăutățit semnificativ”, fără a fi prezentată argumentare convenită unei autorități publice în acest sens, sau cel puțin Comisia nu le-a reflectat în Hotărâre.

10. De asemenea în aviz s-a menționat că amplasarea secțiilor de votare în Federația Rusă urmează a fi selectată „ținând cont de nivelul de securitate al sectorului pe aspecte de apărare antiaeriană și asigurare a ordinii publice.” Prin urmare, se conchide în aviz – că locații care ar corespunde acestor criterii „drept excepție” poate servi teritoriul „misiunilor diplomatice, care nu au fost o țintă a unor atacuri și nici nu au existat incidente de securitate conexe în intervalul februarie 2022 - prezent.” Cu toate cele invocate, Comisia, depășind recomandările MAE, pe lângă organizarea a două secții de votare în or. Moscova (în secția consulară a ambasadei) a mai dispus deschiderea încă a 3 secții: or. Sankt-Petersburg, or. Iaroslav, or. Surgut / Hantî-Mansiisk – fără a se expune asupra gradului de apărare antiaeriană și nivelul de pregătire în ceea ce privește asigurarea ordinii publice.

11. A remarcat reclamantul că Comisia Electorală Centrală în procesul adoptării Hotărârii nr. 2866 din 14.09.2024 s-a ghidat de criterii care nu sunt reglementate și a ignorat prevederile legale exprese, or, analizând datele privind înregistrarea prealabilă, raportate la numărul secțiilor de votare deschise, reclamantul constată că nu este asigurat dreptul de a alege a cetățenilor aflați peste hotarele țării, în special în Federația Rusă, precum și că este o abordare selectivă și discriminatorie. În această ordine de idei, subliniază că Comisia, având ca temei prevederile și criteriile stabilite de art. 39 alin. (5) Cod electoral a prezentat spre consultări publice Lista posibilelor locații ale secțiilor de votare din străinătate pentru referendumul republican constituțional și alegerile prezidențiale din 20 octombrie 2024, fiind prezentată analiza preliminară a informațiilor despre posibilele locații ale secțiilor de votare din străinătate. Astfel, s-a atras atenția că, în ziua publicării informațiilor preliminare (19 august), nu au fost luate în calcul datele finale care țin de îndeplinirea condițiilor ce vizează obținerea acordului autorităților competente ale țării gazdă și posibilitatea asigurării din punct de vedere tehnic și logistic a infrastructurii secțiilor de votare din străinătate. Aceste informații sunt în proces continuu de colectare de către MAE și verificare de către membrii grupului interinstituțional creat de către CEC, iar în funcție de dinamica acestor date în probabilitatea constituirii unor secții de pot interveni modificări.

12. A mai indicat reclamantul că în analiza prezentată s-a menționat că, „în localitățile/țările unde este indicat orientativ „probabilitate scăzută sau medie”, Comisia Electorală Centrală și Ministerul Afacerilor Externe îndeamnă insistent alegătorii care își exprimă intenția de a vota peste hotarele țării în ziua alegerilor din 20 octombrie 2024, să utilizeze la maximum instrumentul înregistrării prealabile pentru a oferi, astfel, datele necesare autorităților despre numărul estimativ și locațiile alegătorilor aflați peste hotarele țării. Astfel, sporind numărul de posibili alegători prin instrumentul înregistrării prealabile, poate crește probabilitatea organizării efective a secțiilor de votare avânt, la această etapă, indicatorul „probabilitate scăzută sau medie”. În Nota informativă privind posibilele locații ale secțiilor de votare din străinătate ce urmează a fi constituite pentru desfășurarea referendumului republican constituțional și a alegerilor prezidențiale din 20 octombrie 2024, Comisia a evidențiat: „Un criteriu de bază pentru menținerea sau deschiderea unor noi secții de votare în străinătate, îl reprezintă existența în țara gazdă a misiunilor diplomatice și/sau oficiilor consulare ale RM. Lista acestora poate fi consultată pe pagina web a MAE - <https://mfa.gov.md/ro/misiuni>. Subsecvent, este de reținut că „datele privind dinamica participării alegătorilor la SV din străinătate la ultimele 3 scrutine

naționale” reprezintă criteriul determinant în procesul de constituire a SV peste hotarele țării, fiind de fapt și temeiul de bază indicat de Legiuitor în art.39 alin. (5) din Codul electoral. Celelalte criterii complementare [datele înregistrării prealabile, informațiile prezentate de MAE cu privire la numărul și locul aflării cetățenilor RM în străinătate (colectate în baza evidenței consulare sau a altor date relevante), informațiile oficiale deținute și/sau publicate periodic de autoritățile competente ale țărilor-gazdă privind numărul și locul aflării cetățenilor RM; datele prezentate de Biroul relații cu diaspora], în practică au scopul de a stabili amplasarea geografică a localităților unde se află comunitățile de cetățeni-alegători aflați în străinătate. Totodată, chiar dacă criteriile stabilite de legislația electorală pentru organizarea SV în străinătate urmează a fi privite în ansamblu, acest lucru nu presupune că lipsa unui criteriu (de bază și/sau complementar) poate fi un obstacol pentru constituirea unei noi SV peste hotarele țării. Or, atunci când realitățile de fapt (spre exemplu: evoluția migrației) indică asupra necesității de a deschide o secție de votare într-o țară / locație nouă, lipsa criteriului privind numărul alegătorilor care au participat la alegerile precedente, nu poate fi un impediment pentru constituirea unei noi SV, dacă există cel puțin unul din celelalte criterii complementare care arată unde se află temporar / domiciliază permanent cel puțin 500 de alegători cetățeni ai RM. Astfel, analizând datele statistice în cauză se constată că din anul 2010 până în prezent, numărul SV din străinătate a crescut de 2 ori, pe când rata de participare a alegătorilor, a crescut de 4 ori. Aceste cifre indică în mod indubitabil asupra necesității majorării numărului SV ce urmează a fi constituite peste hotarele țării.”

13. A evidențiat reclamantul că, în urma analizei tabelului prezentat de Comisie, a atras atenția la următoarele date statistice cu referire la Federația Rusă: SV propuse de CEC și MAE pentru a fi organizate în 2024 Comentarii: SV propuse au la bază următoarele criterii: (1) Existența misiunii diplomatice (ambasadă, consulat general/onorific); (2) Analiza dinamicii participării la toate scrutinele electorale, în particular la ultimele 3 scrutine naționale; (3) Alte date complementare relevante (nr. de înregistrări prealabile, date statistice publice sau prezentate de misiunile diplomatice, nr. de servicii consulare prestate etc., ce indică că sunt cel puțin 500 de alegători cetățeni ai RM într-o localitate / grup de localități învecinate). Probabilitatea constituirii SV: (1) Probabilitate înaltă; (2) Probabilitate medie; (3) Probabilitate scăzută.

Moscova 1 (secția consulară a Ambasadei) Probabilitate înaltă. (1)+(2)

Moscova 2 (secția consulară a Ambasadei) Probabilitate înaltă. (1)+(2)

Moscova 3 Probabilitate medie. (2)

Moscova 4	Probabilitate înaltă. (2)
Moscova 5	Probabilitate scăzută. (2)
or. Domodedovo / reg. Moscova	Probabilitate medie. (2)
or. Mîtişci / reg.Moscova	Probabilitate înaltă. (2)
Mojaisk	Probabilitate scăzută. (2)
or. Odintovo / reg.Moscova	Probabilitate înaltă. (2)
regiunea Moscova	Probabilitate scăzută.(2)
regiunea Moscova	Probabilitate scăzută. (2)
regiunea Moscova	Probabilitate scăzută. (2)
regiunea Moscova	Probabilitate scăzută. (2)
regiunea Moscova	Probabilitate scăzută. (2)
Sankt-Petersburg 1	Probabilitate înaltă.(2)
Sankt-Petersburg 2	Probabilitate scăzută. (2)
Dinamica participării indică că numărul alegătorilor la AP 2021 s-a micşorat de 2 ori comparativ cu APr 2020.	
Sankt-Petersburg 3	Probabilitate scăzută. (2)
Dinamica participării indică că numărul alegătorilor la AP 2021 s-a micşorat de 2 ori comparativ cu APr 2020.	
Kaliningrad	Probabilitate scăzută. (2)
Kaluga	Probabilitate scăzută. (2)
Kostroma	Probabilitate scăzută. (2)
Krasnoyarsk	Probabilitate scăzută. (2)
Kursk	Probabilitate scăzută. (2)
Lipeţk	Probabilitate scăzută. (2)
Nijnevartovsk	Probabilitate scăzută. (2)
Novosibirsk	Probabilitate scăzută. (2)
Rezani	Probabilitate scăzută. (2)
Soci	Probabilitate scăzută. (2)
Surgut/Hantî-Mansiisk	Probabilitate scăzută. (2)
Tula	Probabilitate medie. (3)
În Tula se atestă cca 482 înregistrări prealabile.	

14. La fel, examinând informaţia privind amplasarea geografică a cetăţenilor care sau înregistrat în prealabil se reţine:

Moscova 4237
 Podolsk/ reg.Moscova 659
 Odintovo/ reg.Moscova 501
 Domodedovo /reg.Moscova 436
 Mîtişci/ reg. Moscova 452
 Cehov/ reg.Moscova 402
 Sankt Petersburg 1065
 Tula 947
 Kursk 884
 Surgut 615
 Iaroslavl 607
 Kaluga 583

Kostroma 331

Voronej 271

În final, Comisia a organizat următoarele secții de votare:

or. Moscova 1 (secția consulară a ambasadei)

or. Moscova 2 (secția consulară a ambasadei)

or. Sankt-Petersburg

or. Iaroslav

or. Surgut / Hantî-Mansiisk

15. Prin urmare, se conchide că Comisia neîntemeiat nu a dispus organizarea secțiilor de votare în Federația Rusă cel puțin în următoarele localități:

Moscova 3

Moscova 4

or. Domodedovo / reg. Moscova

or. Mîtișci / reg. Moscova

or. Odintovo / reg. Moscova.

16. Cu referire la dreptul vătămat al reclamantului, reglementat de art. 17 din Codul administrativ, se menționează prevederile art. 1 a Legii privind partidele politice, nr. 294/2007, în conformitate cu care, (1) Partidele politice sînt asociații benevole, cu statut de persoană juridică, ale cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, care, prin activități comune și în baza principiului liberei participări, contribuie la conceperea, exprimarea și realizarea voinței lor politice. (2) Partidele politice, fiind institute democratice ale statului de drept, promovează valorile democratice și pluralismul politic, contribuie la formarea opiniei publice, participă, prin înaintarea și susținerea candidaților, la alegeri și la constituirea autorităților publice, stimulează participarea cetățenilor la alegeri, participă, prin reprezentanții lor, la exercitarea în mod legal a puterii în stat, desfășoară alte activități în conformitate cu legea.

17. Reclamantul a susținut că, având în vedere că un număr impunător de cetățeni, conform diferitor surse, aproximativ 400 000, sunt stabiliți cu traiul permanent pe teritoriul Federației Ruse, iar 8 236 de cetățeni cu drept de vot, doar în anul curent, și-au manifestat voința de a vota – consideră că prin actul administrativ emis autoritate publică a îngrădit neîntemeiat dreptul cetățenilor, inclusiv a membrilor PSRM, de a participa la vot, prin deschiderea disproporționată și lipsită de logică a secțiilor de votare, or, în or. Moscova – cu toate că sunt organizate două secții – ele fiind amplasate în o singură clădire – ceea ce în mod evident va descuraja participarea cetățenilor la vot, având în vedere amplasarea geografică a orașului, iar în schimb – în Paris fiind deschise 8 secții, în Dublin 6 secții, în Londra – 8 secții, mai mult – or. Nice/Franța va dispune de 2 secții de votare, una din

care în afara consulatului general, iar suprafața orașului fiind de 72 km² (în comparație cu or. Moscova – 2 500 km²).

18. Prin urmare, având în vedere rolul și drepturile partidelor politice în procesul organizării alegerilor – pe de o parte, stimularea cetățenilor să participe la alegeri, pe de altă parte, legitimă speranță precum membrii săi vor participa la realizarea voinței politice – deschiderea unui număr inferior de secții de votare decât cel care ar urma să fie deschis în baza criteriilor legale, reprezintă o ingerință inadmisibilă în drepturile reclamantului. Mai mult, actualitatea subiectului abordat reiese și faptul că reclamantul deține calitatea de concurent electoral în cadrul alegerilor prezidențiale pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024, conform Hotărârii CEC nr. 2802 din 02.09.2024.

19. Prin hotărârea din 20 septembrie 2024 a Curții de Apel Chișinău acțiunea în contencios administrativ înaintată de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” împotriva Comisiei Electorale Centrale privind: anularea pct. 31 din anexa Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 2866 din 14.09.2024 în partea „Total: 5”; anularea din partea motivată a Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 2866 din 14.09.2024, a textului „în ceea ce privește secțiile de votare propuse pentru a fi constituite în Federația Rusă, misiunea diplomatică din Moscova a informat că situația de securitate din Federația Rusă pe parcursul anului 2024 s-a înrăutățit semnificativ. Având în vedere riscurile existente, organizarea scrutinului în Federația Rusă necesită o realizare cu prudență sporită, iar locația amplasării secțiilor de votare urmează a fi selectată ținând cont de nivelul de securitate al sectorului pe aspecte de apărare antiaeriană și asigurare a ordinii publice. Drept excepție poate servi teritoriul misiunilor diplomatice, care nu au fost o țintă a unor atacuri și nici nu au existat incidente de securitate conexe în intervalul februarie 2022 - prezent.”, s-a respins ca neîntemeiată.

Acțiunea în contencios administrativ electoral înaintată de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” către Comisia Electorală Centrală privind obligarea Comisiei Electorale Centrale să organizeze un număr corespunzător de secții de votare în Federația Rusă în cadrul referendumul republican constituțional și alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024 în baza criteriilor stabilite expres la art. 39 alin. (5) din Codul electoral, prin obligarea organizării secțiilor de votare suplimentare în Federația Rusă, cel puțin, după cum urmează: 2 secții de votare în or. Moscova (în afara secției consulară a Ambasadei) și 3 secții de votare în regiunea Moscovei în or. Domodedovo, or. Mîtișci și or. Odintovo, s-a declarat inadmisibilă.

20. În motivarea hotărârii, prima instanță a constatat că, conform situației la etapa de finalizare a înregistrării prealabile, au fost depuse 19 709 de cereri pentru votul în secțiile de votare din străinătate și 1997 înregistrări pentru votul prin corespondență la scrutinele din 20 octombrie 2024. În total, la data de 6 septembrie în aplicația „Înregistrarea Prealabilă” erau contabilizate 118613 de cereri, inclusiv pentru scrutinele anterioare.

21. Instanța de fond a mai reținut că după organizarea consultărilor publice și în urma analizei tuturor propunerilor, a datelor despre înregistrările prealabile de care dispune Comisia Electorală Centrală, a numărului de alegători care au participat la scrutinul precedent, dar și pe baza informațiilor obținute de Ministerul Afacerilor Externe de la autoritățile competente ale țărilor de reședință a cetățenilor Republicii Moldova privind numărul și locul aflării acestora, la data de 10 septembrie 2024, în conformitate cu art. 39 alin. (4) din Codul electoral, a transmis prin scrisoarea nr. CEC-8/5858 din 10 septembrie 2024 către Ministerul Afacerilor Externe, spre avizare, lista secțiilor de votare care se preconizează a fi organizate în străinătate în număr de 242. Respectiv, la pct. 31 din anexa la scrisoarea nr. CEC-8/5858 din 10 septembrie 2024, pentru Federația Rusă au fost solicitate avizarea a 16 secții de votare.

22. Drept urmare, s-a reținut că, în obiecțiile depuse asupra dosarului administrativ, reclamantul a indicat că, în urma examinării dosarului administrativ au fost identificate avizul MAE nr. DC/1/402/9658 și Scrisoarea emisă de SIS nr.E/9775. În avizul MAE nr. DC/1/402/9658 se face referire și la informația parvenită de la misiunea diplomatică din Moscova, care la dosarul administrativ nu se regăsește, proba în cauză urmând a fi solicitată de la MAE.

23. Curtea de Apel Chișinău a menționat că, obiect al prezentei acțiuni în control normativ îl reprezintă verificarea legalității Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 2866 din 14.09.2024 în partea contestată și nu avizul MAE nr. DC/1/402/9658 pentru a verifica actele care au stat la baza emiterii acestuia. Astfel, avizul MAE nr. DC/1/402/9658 se bucură de prezumția de legalitate, de prezumția de veridicitate și prezumția de autenticitate, atît timp cît nu a fost contestat și anulat.

24. În susținerea poziției sale, Curtea de apel Chișinău a remarcat că, SIS în concluziile sale a indicat, că, din perspectiva analizei de securitate, consideră că organizarea unui proces de vot în Federația Rusă, Ucraina și Israel - state în care se manifestă amenințări majore: război, atacuri teroriste, atacarea de ținte militare și civile în adâncul teritoriului, alerte zilnice aeriene, generează condiții deosebit de grave pentru viața cetățenilor RM

care vor dori să își exercite dreptul de vot. Ținta atacurilor și impactul acestora nu poate fi estimată cu exactitate, respectiv fiind în imposibilitatea stabilirii unor zone sigure pentru organizarea secțiilor de vot. Astfel, s-a intervenit cu poziția de a limita locația amplasării secțiilor de votare doar pe teritoriul misiunilor diplomatice ale Republicii Moldova în aceste state și excluderii creării condițiilor de aglomerare.

25. De asemenea, instanța de fond a remarcat că este întemeiată hotărârea Comisiei Electorale Centrale, în partea contestată. Or, având în vedere avizele Ministerului Afacerilor Externe și Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova, Comisia Electorală Centrală a organizat cinci secții de votare în Federația Rusă, după cum urmează: 2 secții în orașul Moscova (la secția consulară a ambasadei), și câte o una în orașele Sankt-Petersburg, Iaroslav și Surgut / Hantî-Mansiisk. Aceste locații au fost selectate în regiuni mai îndepărtate de zonele afectate de acțiuni militare, care prezintă un risc redus pentru securitatea vieții și sănătății alegătorilor și a personalului electoral. Decizia a fost luată ținând cont de aspectele logistice esențiale pentru securizarea procesului electoral și integritatea documentelor electorale, inclusiv buletinele de vot, listele electorale și hotărârile organelor electorale.

26. Astfel, în exercitarea dreptului său discreționar prevăzut la art. 39 alin. (4) din Codul electoral nr. 325/2022, Comisia Electorală Centrală emițând actul administrativ în partea contestată, l-a motivat suficient de exhaustiv, fiind expuse toate considerentele și punctele de vedere care au stat la baza emiterii acestuia și justificată soluția aleasă, în limitele stabilite de lege.

27. În continuare, instanța de judecată a menționat că, dreptul discreționar în esență oferă autorității publice prerogativa de a opta între mai multe soluții stabilite de lege pentru realizarea scopului legii când aplică o dispoziție legală. Astfel, dreptul discreționar oferă posibilitatea autorității publice de a alege una din măsurile oficiale prevăzute de norma de drept. În același sens, art. 137 alin. (1) din Codul administrativ prevede că, în exercitarea dreptului discreționar atribuit, autoritățile publice trebuie să acționeze cu bunăcredință în limitele legal stabilite și cu respectarea scopului pentru care le-a fost atribuit dreptul.

28. A concluzionat Curtea de Apel Chișinău că, la emiterea Hotărârii nr. 2866 „cu privire la organizarea secțiilor de votare în străinătate și secțiilor de votare pentru votul prin corespondență pentru referendumul republican constituțional și alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 20 octombrie 2024”, Comisia Electorală Centrală a Republicii Moldova

a respectat prevederile legale, în speță nefiind stabilit faptul încălcării prevederilor art. 39 din Codul Electoral de către Comisia Electorală Centrală.

29. Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 23 septembrie 2024, prin intermediul poștei electronice, Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” a depus recurs, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii din 20 septembrie 2024 a Curții de Apel Chișinău, pronunțarea unei noi decizii de admitere a acțiunii în contencios administrativ.

30. În susținerea recursului recurentul a invocat că Comisia Electorală Centrală în procesul adoptării Hotărârii nr. 2866 din 14.09.2024 s-a ghidat de criterii care nu sunt reglementate și a ignorat prevederile legale exprese, or, analizând datele privind înregistrarea prealabilă, raportate la numărul secțiilor de votare deschise, constatăm că nu este asigurat dreptul de a alege a cetățenilor aflați peste hotarele țării, în special în Federația Rusă, precum și că este o abordare selectivă și discriminatorie.

31. A notat recurentul că Comisia, având ca temei prevederile și criteriile stabilite de art. 39 alin. (5) Cod electoral a prezentat spre consultări publice lista posibilelor locații ale secțiilor de votare din străinătate pentru referendumul republican constituțional și alegerile prezidențiale din 20 octombrie 2024, fiind prezentată analiza preliminară a informațiilor despre posibilele locații ale secțiilor de votare din străinătate. Astfel, s-a atras atenția că, în ziua publicării informațiilor preliminare (19 august), nu au fost luate în calcul datele finale care țin de îndeplinirea condițiilor ce vizează obținerea acordului autorităților competente ale țării gazdă și posibilitatea asigurării din punct de vedere tehnic și logistic a infrastructurii secțiilor de votare din străinătate. Aceste informații sunt în proces continuu de colectare de către MAE și verificare de către membrii grupului interinstituțional creat de către CEC, iar în funcție de dinamica acestor date în probabilitatea constituirii unor secții de votare pot interveni modificări.

32. Recurentul a susținut că „datele privind dinamica participării alegătorilor la secțiile de votare din străinătate la ultimele 3 scrutine naționale” reprezintă criteriul determinant în procesul de constituire a secțiilor de votare peste hotarele țării, fiind de fapt și temeiul de bază indicat de Legiuitor în art.39 alin. (5) din Codul electoral.

33. A menționat recurentul că cu toate că securitatea cetățenilor este o prioritate care nu poate fi negată, nu este clar în baza căror criterii Comisia nu a dispus organizarea secțiilor de votare în or, Moscova și în regiunea or. Moscova, având în vedere că Serviciul de Informații și Securitate nu a prezentat infamații că în aceste zone nu ar putea fi organizate secții de votare.

Mai mult nu este clar de ce în nemijlocită apropiere de sediul ambasadei nu a fost posibilă organizarea a secțiilor de votare suplimentare.

34. Drept urmare recurentul a evidențiat că actul emis de Comisie a fost elaborat și adoptat în temeiul prevederilor legale, fiind o obligație în acest sens, prin urmare, nu reclamantul a fost inițiatorul procedurii administrative și nu a avut cum să solicite emiterea actului administrativ în prealabil, iar solicitarea inserată în acțiune, în vederea obligării modificării/completării actului administrativ contestat, reprezintă o continuare logică a acțiunii intentate, or, s-a invocat o inacțiune admisă de Comisie, iar solicitarea privind impunerea la acțiune - reprezintă o solicitare subsidiară.

35. A concluzionat recurentul că, scopul normei menționate este de a nu lipsi autoritatea emitentă de dreptul de a se expune asupra unei acțiuni care îi se solicită, însă, odată ce însuși autoritate publică a fost inițiator al procedurii administrative - este cert că autoritatea nu este lipsită de dreptul de a se expune în prealabil asupra acțiunilor ce i se impun.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

36. Art. 95 alin. (1) din Codul electoral:

„În perioada electorală, termenul general de depunere a contestațiilor este de 3 zile, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârșită acțiunea, a fost identificată inacțiunea sau a fost adoptată hotărârea.”

37. Art. 95 alin. (8) din Codul electoral:

„Înaintarea acțiunilor în contencios administrativ, precum și exercitarea căilor de atac împotriva actelor judecătorești se efectuează în termenul stabilit la alin. (1).”

38. Art. 245¹ alin. (1) și (3) din Codul administrativ:

„Recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

c) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;

d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

e) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv;

f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Aprecierea probelor dată de prima instanță și instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeiul de la alin. (1) lit. d) sau a cazului în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare pot fi

prezentate probe noi dacă acestea au fost restituite nejustificat sau nu au fost reclamate de către instanța de judecată contrar prezentului cod.”

39. Art. 246 alin. (1) din Codul administrativ:

„Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă recursul este inadmisibil, completul din 3 judecatori adoptă o încheiere irevocabilă. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se comunică părților.”

40. Art. 246 alin. (2) lit. a¹) din Codul administrativ:

„recursul se declară inadmisibil în special când nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹”.

MOTIVAREA INSTANȚEI

41. Referitor la termenul de declarare a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că, hotărârea Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată public la 20 septembrie 2024, și conform extrasului din poșta electronică a Curții de Apel Chișinău, hotărârea motivată a fost notificată recurentului la data de 23 septembrie 2024 (f.d. 74).

42. În asemenea circumstanțe Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” depunând recurs la data de 23 septembrie 2024 (f.d. 79), a demarat calea de atac în ordine de recurs în interiorul termenului legal.

43. La data de 25 septembrie 2024, Comisia Electorală Centrală a depus referință la cererea de recurs declarată de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”, prin care a solicitat declararea recursului inadmisibil, deoarece nu îndeplinește condițiile de admisibilitate a recursului.

44. Din analiza prevederilor art. 245¹ – 246 din Codul administrativ, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase. Astfel, normele pre citate oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă.

45. În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevelopativ al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz,

hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

46. Completul Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

47. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că motivele de casare, invocate în recursul declarat de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ, deoarece se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către Curtea de Apel Chișinău și nu relevă interpretarea contrară a legii și aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural sau că aceasta ar fi arbitrară sau că s-ar baza în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

48. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recursul depus de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”, conține obiecții de fapt și de drept similare celor expuse în cererea de chemare în judecată, care au fost analizate minuțios de către Curtea de Apel Chișinău, fiind apreciate în mod corespunzător.

49. În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurentului la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în prima instanță, în modul în care este garantat de art. 6 §1 al Convenției.

50. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii/deciziei și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ. Nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate Curții

de Apel Chișinău și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici.

51. Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretensei interpretări și/sau aplicări eronate a prevederilor legale de către Curtea de Apel Chișinău, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unui asemenea pretins argument, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție s-ar substitui autorului recursului, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

52. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special, în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

53. În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

54. În circumstanțele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”.

55. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 98 alin. (1) pct. 4) din Codul electoral și în conformitate cu art. 230 și 246 alin.2 lit.a¹) din Codul administrativ

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Declară ca inadmisibil recursul depus de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc